

C-400/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. június 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. június 29.

Terhelt:

VB

Az alapeljárás tárgya

A terhelt távollétében lefolytatott büntetőeljárás

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk első bekezdésének b) pontja alapján előterjesztett kérelem

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1.1) Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatát, hogy azt a személyt, akit a távollétében anélkül ítélték szabadságvesztés-büntetésre, hogy fennállna a (2) bekezdés szerinti esetek valamelyike, tájékoztatni kell a bűnösségét megállapító határozatról az e büntetés végrehajtása céljából történő elfogásakor?

1.2) Milyen tartalommal bír az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti „a határozatról való tájékoztatáskor” követelmény, és megköveteli-e az az említett határozat másolatának átadását?

1.3) Az 1.1) és 1.2) kérdésre adandó nemleges válasz esetén: Ellentétes-e az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával, ha valamely nemzeti bíróság úgy dönt, hogy biztosítja e határozat másolatának átadását?

2.1) Összeegyeztethető-e az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával az olyan nemzeti szabályozás, amely – arra az esetre, ha a terhelt távollétében vizsgálják a büntetőjogi vádakat, és a bűnösséget megállapító bírósági határozat születik anélkül, hogy fennállnának az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek – semmiféle részletszabályt nem ír elő a távollétében elítélt személynek a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz való jogáról való tájékoztatásával kapcsolatban, különösen ha nem kerül sor ilyen tájékoztatásra a távollétében elítélt személy elfogásakor?

2.2) Jelentőséggel bír-e az a körülmény, hogy a nemzeti szabályozás – az NPK (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv) 423. cikke – úgy rendelkezik, hogy a távollétében elítélt személyt tájékoztatni kell az új tárgyaláshoz való jogáról, de csak azt követően, hogy e személy kérelmet nyújtott be a bűnösséget megállapító ítélet hatályon kívül helyezése és új tárgyalásnak a jelenlétében történő megtartása iránt, a tájékoztatására pedig az e kérelemre válaszul hozott bírósági határozat formájában kerül sor?

2.3) Nemleges válasz esetén: Teljesülnek-e az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában és 10. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelmények, ha az a bíróság, amely a terhelt távollétében vizsgálja a büntetőjogi vádakat, és a bűnösséget megállapító határozatot hoz anélkül, hogy fennállna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti esetek valamelyike, a határozatában felhívja a figyelmet e személy új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogára, és arra kötelezi az elítélt személyt elfogó személyeket, hogy adják át e személynek az említett határozat másolatát?

2.4) Igenlő válasz esetén: Ellentétes-e az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával, ha az a bíróság, amely anélkül hoz a terhelt távollétében elítélő határozatot, hogy fennállna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti esetek valamelyike, úgy dönt, hogy a határozatában felhívja a figyelmet e személynek az irányelv 9. cikke szerinti új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogára, és arra kötelezi az elítélt személyt elfogó személyeket, hogy adják át e személynek az említett határozat másolatát?

3) Melyik az első és melyik az utolsó lehetséges időpont, amikor a bíróságnak határoznia kell arról, hogy a terhelt távollétében folytatott olyan büntetőeljárásról van-e szó, amely nem felel meg az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek, és intézkedéseket kell tennie az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás biztosítása érdekében?

4) Figyelembe kell-e venni a vádhatóság és a távol lévő terhelt védőjének álláspontját a harmadik kérdésben említett határozat meghozatalakor?

5.1) A rendes jogorvoslat benyújtásához való jogra vonatkozik-e az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában szereplő „a határozat megtámadásának lehetőségéről” kifejezés, vagy a jogerős bírósági határozat megtámadására?

5.2) Milyen tartalommal kell bírnia az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata alapján „az új tárgyaláshoz való jogról [...], vagy valamely más jogorvoslatról, a 9. cikknek megfelelően [helyesen: a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogról [...]]” az olyan személy számára adandó tájékoztatásnak, akit anélkül ítéltek el távollétében, hogy fennálltak volna a (2) bekezdés szerinti feltételek: arra a jogra kell vonatkoznia, hogy ilyen jogorvoslatot vehet igénybe, ha megtámadja a távollétében történt elítélését, vagy arra a jogra, hogy ilyen kérelmet nyújthasson be, minek körében e kérelem megalapozottságát később kell értékelni?

6) Milyen tartalommal bír az (EU) 2016/343 irányelv 9. cikkének első mondatában szereplő „más olyan jogorvoslathoz, amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását, ideértve új bizonyíték megvizsgálását, és amely az eredeti határozat megváltoztatásához [helyesen: hatályon kívül helyezéséhez] vezethet” szövegrész?

7) Összeegyeztethető-e az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésével és 9. cikkével az olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés – az NPK 423. cikkének (3) bekezdése –, amely a távollétében elítélt személy személyes megjelenését elengedhetetlen feltételül szabja annak, hogy megvizsgálják e személy új tárgyalás iránti kérelmét, és hogy annak helyt lehessen adni?

8) Alkalmazható-e felmentett személyekre az (EU) 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata és 9. cikke?

Az uniós jog hivatkozott rendelkezései

A büntetőeljárás során az ártatlanság védelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 65., 1. o.; a továbbiakban: 2016/343 irányelv vagy irányelv)

Nemzeti jogszabályok

Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv, a továbbiakban: NK)

Nakazatelno-protsesualen kodeks (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv, a továbbiakban: NPK)

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 VB ellen az NK 321. cikke (3) bekezdésének – a (2) bekezdéssel összefüggésben értelmezett – 2. pontja alapján büntetendő, haszonszerzésre irányuló kábítószer-termesztés és -terjesztés céljából számos további személlyel együtt létrehozott bűnszervezetben való részvétel, illetve fegyverek tartása, kábítószeres és kábítószer-prekursorok NK 354a. cikkének (2) bekezdése és a 20. cikk (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése alapján büntetendő birtoklásának háromrendbeli közös elkövetése, valamint lőfegyverek és lőszer engedély nélküli, az NK 339. cikkének a 20. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése alapján büntetendő birtoklásának közös elkövetése miatt emeltek vádat. E bűncselekmények szabadságvesztéssel büntetendők: az első bűncselekmény három évtől tíz évig, a második három évtől tíz évig, illetve öt évtől tizenöt évig, a harmadik pedig két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel.
- 2 A büntetőeljárás elejétől fogva VB távollétében folyt. Mindezidáig VB-t hivatalosan nem tájékoztatták a vele szemben felhozott vádakról. Ezenkívül nem tájékoztatták a bíróság előtti vádemelésről, a bírósági tárgyalás időpontjáról, helyéről, valamint a meg nem jelenésének következményeiről.
- 3 Ennek indoka az, hogy ismeretlen helyen tartózkodik. A nyomozati szakaszban közvetlenül a gyanúsítottak őrizetbe vételére irányuló rendőrségi intézkedés előtt elmenekült. Európai elfogatóparancsal is körözték, azonban nem akadtak nyomára. Emiatt nem tájékoztatták az ellene felhozott vádról. A bírósági eljárás keretében újra elrendelték a körözését. A 2023. júniusi legfrissebb információk szerint ismeretlen helyen tartózkodik.
- 4 A nyomozás és a bírósági eljárás során VB-t három kirendelt védő képviselte. Egyikük sem találkozott vele, illetve soha nem állt kapcsolatban vele vagy a rokonaival.
- 5 Az eljárás még mindig folyamatban van. Fennáll bizonyos valószínűsége annak, hogy VB-t olyan szabadságvesztés-büntetésre ítélik, amelyet ténylegesen le kell töltenie. Annak is fennáll azonban bizonyos valószínűsége, hogy VB-t nem találják bűnösnek, és felmentik.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 6 **Az 1.1) kérdés indokolása:** A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerint a (2) bekezdés szerinti feltételek fenn nem állása esetén is folytatható büntetőeljárás a terhelt távollétében. A második mondat mindazonáltal azt a feltételt szabja, hogy e személyt a határozatról való tájékoztatáskor és elfogásakor, illetve ha elfogták [a fordító megjegyzése: a második mondat bolgár nyelvi változata nem egyértelmű annyiban, amennyiben az a „по-специално когато лицето е задържано” kifejezést használja, amely fordítható úgy, hogy „különösen az érintett személy elfogásakor”, de úgy is, hogy

„különösen ha az érintett személyt elfogták/fogva tartják”, az új tárgyaláshoz való jogáról is tájékoztatni kell. Felmerül a kérdés, hogy e személyt – ha őt a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából fogva tartják – feltétlenül tájékoztatni kell-e a bűnösségét megállapító határozatról is.

- 7 Az említett rendelkezés értelmezhető úgy, hogy az nem ír elő ilyen tájékoztatásra vonatkozó kötelezettséget, amennyiben az „a határozatról való tájékoztatáskor” szöveget tartalmazza. A rendelkezés azt a feltételt szabja, hogy a tagállamok csak egy lehetséges esemény, mégpedig a határozatról való tájékoztatás bekövetkeztekor – „[...]kor” ([németül „wenn”,]angolul „when”, franciául pedig „lorsque”) – kötelesek tájékoztatni a távollétében elítélt személyt a távollétében lefolytatott eljárással szembeni jogorvoslatokról.
- 8 Ezt az értelmezést „a határozatról való tájékoztatáskor”, illetve az „elfogásukkor” fordulat támasztja alá. Különösen az elfogás automatikusan maga után vonja a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szembeni jogorvoslatokról való tájékoztatás kötelezettségét. Egyáltalán nem szükséges tehát, hogy a már fogva tartott személyt tájékoztassák a bűnösségét megállapító határozatról.
- 9 Az említett rendelkezés úgy is értelmezhető azonban, hogy e tájékoztatást feltétlenül meg kell adni, mivel az feltétele annak, hogy az a személy, akit anélkül ítélték el, hogy fennállt volna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti esetek valamelyike, a körülmények ismeretében eldönthesse, hogy kíván-e élni a távollétében történt elítélésével szembeni jogorvoslatokkal. A „különösen elfogásukkor” kifejezést ennél fogva úgy kellene értelmezni, hogy az elfogott elítélt személyt feltétlenül tájékoztatni kell a bűnösségét megállapító határozatról.
- 10 Felmerül tehát a kérdés, hogy a „különösen [...]kor” ([németül „insbesondere wenn”,]angolul „in particular when”, franciául pedig „en particulier au moment de”) kifejezés 1. a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szembeni jogorvoslatokról való tájékoztatásra – vagyis e tájékoztatásra az érintett személy elfogásakor kerül sor – vagy 2. az elfogott személynek az őt távollétében elítélő határozatról való tájékoztatására – vagyis e személyt az elfogásakor tájékoztatják e határozatról – vonatkozik-e. A második esetben a jogorvoslatokról való tájékoztatás közvetlenül a bűnösséget megállapító határozatról való tájékoztatáshoz kapcsolódik, nem pedig az érintett személy elfogásához.
- 11 Ezenkívül az „is” ([németül „auch”,]angolul „also”, franciául pedig „également”) kötőszóval kapcsolatban is felmerül a kérdés, hogy arra utal-e az, hogy a határozatról való tájékoztatás valami egyértelmű és kétségtelen dolog, de – a határozatról való tájékoztatással együtt – a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szembeni jogorvoslatokról is tájékoztatást kell adni.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság a második álláspontot képviseli. A terhelt távollétében lefolytatott eljárással szembeni jogorvoslatok hatékony igénybeviteléhez szükséges, hogy az elítélt személy tudatában legyen elítélése indokainak, ugyanis csak ebben az esetben tudja megítélni, hogy igénybe

kívánja-e venni a jogorvoslatokat, és hogy miként kívánja megfogalmazni érveit. Már a jogorvoslatok hatékonyságának a Charta 47. cikkének első bekezdése szerinti követelménye is ilyen tájékoztatást követel meg.

- 13 **Az 1.2) kérdés indokolása:** E tájékoztatás módjának kérdése is felmerül. Az a körülmény, hogy az elítélt személyt elfogták és fogva tartják, elegendő-e annak feltételezéséhez, hogy tájékoztatták a határozatról? Ez a helyzet annyiban, amennyiben minden elfogás a bűnösség megállapításának következménye, és valamely személynek, amint elfogták, tudnia kell, hogy bírósági határozattal megállapították a bűnösségét.
- 14 Vagy sokkal inkább akkor megfelelő-e a tájékoztatás, ha a fogva tartott személy megismerheti a bűnösségét megállapító bírósági határozat elemeit, például a rendelkező részt, amely általános formában ismerteti a cselekményt, amely miatt megállapították a bűnösségét, a jogi minősítést, a kiszabott szabadságvesztés-büntetést és annak időtartamát? Ez lehet a helyzet annyiban, amennyiben e tájékoztatás elegendő a saját elítélésről való tudomásszerzéshez.
- 15 Vagy az említett személy rendelkezésére kell bocsátani a bűnösségét megállapító bírósági határozat egészének másolatát? Ez lehet a helyzet annyiban, amennyiben a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása miatt fogva tartott, távollétében elítélt személy csak akkor képes tájékozott döntést hozni arról, hogy be kíván-e nyújtani jogorvoslatokat ezen elítéléssel szemben, és ha igen, miként, ha a bírósági határozat teljes szövegét megismertetik vele.
- 16 Vagy ezenkívül – erre irányuló kérelme alapján – az eljárás valamennyi iratához hozzáférést kell biztosítani a távollétében elítélt személy (vagy ügyvédje) számára? Ez lehet a helyzet annyiban, amennyiben a határozatról való tényleges és hatékony tájékoztatás akkor valósul meg, ha a távollétében elítélt személy nemcsak e határozat másolatával rendelkezik, hanem e határozat meghozatalának ténybeli és jogszabályi hátterét is ismeri, ez pedig az eljárás irataihoz való hozzáférést feltételezi. Valamely bírósági határozat ugyanis nem érhető meg tökéletesen, ha azt önmagában és az eljárás irataitól elszigetelten olvassák. Lehetséges tehát, hogy az e határozattal szembeni jogorvoslatokat nem lehet hatékonyan igénybe venni, ha nem biztosított az eljárás irataihoz való hozzáférés.
- 17 **Az 1.3) kérdés indokolása:** Lehetséges, hogy a Bíróság nemleges választ ad az első két kérdésre. A kérdést előterjesztő bíróság mindazonáltal szükségesnek tartja annak biztosítását, hogy esetleges szabadságvesztés-büntetésre ítéletét követően VB az elfogásakor megkapja a bűnösségét megállapító ítélet másolatát. Ezért felmerül a kérdés, hogy ellentétes-e ez az uniós joggal.
- 18 Lehetséges különösen, hogy azok az érvek, amelyekre a Bíróság adott esetben az első két kérdésre adott nemleges választ alapítja, arra a következtetésre vezetnek, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem tehet intézkedéseket az ilyen tájékoztatás biztosítása érdekében, mert ez az uniós jog megsértésével járna.

- 19 Ha a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy nem áll fenn ilyen tilalom, a kérdést előterjesztő bíróságnak érdeke fűződik ahhoz, hogy érdemi választ kapjon az első két kérdésre, még ha nem is köteles biztosítani, hogy a távollétében elítélt személy a jövőben tájékoztatást kapjon (2023. június 8-i ítélet, C-430/22 és C-468/22, EU:C:2023:458).
- 20 **A 2.1) kérdés indokolása:** A nemzeti jog lehetővé teszi a büntetőjogi vádaknak a terhelt távollétében anélkül történő vizsgálatát, hogy fennállna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében említett esetek valamelyike. Erre az esetre a nemzeti jog – az NPK 423. cikke – különleges mechanizmust ír elő a személyes jelenléthez való jog védelme céljából. Ez a mechanizmus a terhelt távollétében történt elítélés jogerőre emelkedésekor lép életbe. Annak kiindulópontja a távollétében elítélt személy által az eljárás újbóli megnyitása iránt azzal az indokkal benyújtott kérelem, hogy a távollétében tartottak tárgyalást és hoztak határozatot. E kérelem különös bírósági eljárás tárgyát képezi. Érdemi határozatában a bíróság vagy elismeri a tárgyalás újbóli megnyitásához való jogot, vagy megállapítja e jog fennállásának hiányát; az első esetben újból megnyitja az eljárást, amelyet aztán újból lefolytatnak a terhelt jelenlétében.
- 21 Ebben a helyzetben felmerül a kérdés, hogy e nemzeti szabályozás összeegyeztethető-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése és 9. cikke szerinti mechanizmussal. E kérdés annyiban merül fel, amennyiben a nemzeti szabályozás semmiféle részletszabályt nem ír elő a terheltnek a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz való jogáról a távollétében történt elítélését követően való tájékoztatásával kapcsolatban. A gyakorlatban a terhelt ezt a tájékoztatást az elfogásakor vagy a bűnösségét megállapító ítélet közzétevésekor sem kapja meg, ha e közzésre az elítélt személy kezdeményezésére kerül sor.
- 22 **A 2.2) kérdés indokolása:** Rá kell mutatni arra, hogy bár a nemzeti jog előírja a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében említett információk rendelkezésre bocsátását, de csak egy későbbi időpontban. A nemzeti jog ugyanis egy mechanizmust ír elő az arra vonatkozó információknak a távollétében elítélt személy rendelkezésére bocsátása céljából, hogy e személyt megilleti-e vagy sem az új tárgyaláshoz való jog.
- 23 Ezen információknak a távollétében elítélt személy rendelkezésére bocsátásához szükséges különösen, hogy e személy ezt megelőzően kérje a távollétében hozott ítélet hatályon kívül helyezését és új tárgyalásnak a jelenlétében történő megtartását. E kérelem megalapozottságának megvizsgálását követően a bíróság határozatot hoz. E határozattal a bíróság vagy elismeri az új tárgyaláshoz való jogot, vagy megállapítja e jog fennállásának hiányát olyan formában, hogy vagy hatályon kívül helyezi a terhelt távollétében hozott ítéletet, és elrendeli új tárgyalásnak a terhelt jelenlétében történő megtartását, vagy elutasítja a kérelmet. Ily módon a távollétében elítélt személyt, miután tájékoztatták az új tárgyalás iránti kérelme tárgyában hozott bírósági határozatról, tájékoztatják arról, hogy az az alapeljárás, amelyben távollétében elítélték, olyan körülmények között zajlott-e le, hogy megilleti vagy sem az új tárgyaláshoz való jog.

- 24 Felmerül a kérdés, hogy e nemzeti szabályozás megfelelően ülteti-e át a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdését és 9. cikkét az irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében és a Charta 47. cikkének első bekezdésében előírt azon követelményre tekintettel, hogy hatékony jogorvoslatot kell biztosítani a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szemben. Az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerint az új tárgyaláshoz való jogról való tájékoztatásnak korábban, mégpedig az elítélt személynek a határozatról való tájékoztatáskor és/vagy e személy elfogásakor kell megtörténnie. Ennek az az oka, hogy e tájékoztatásnak hatékonyan kell érvényesülnie, vagyis az elítélt személynek képesnek kell lennie annak megítélésére, hogy kíván-e élni az új tárgyaláshoz való jogával, vagy el kívánja-e fogadni bűnösségének megállapítását (lásd: 2019. szeptember 19-i ítélet, C-467/18, EU:C:2019:765, az 50. pont első mondata). Ha az új tárgyaláshoz való jogról való tájékoztatásra csak az új tárgyalás iránti kérelem bíróság általi elbírálását követően kerül sor, akkor e tájékoztatás már nem minősül az irányelv értelmében vett jogorvoslatnak.
- 25 **A 2.3) kérdés indokolása:** Lehetséges, hogy a Bíróság nemleges választ ad az előző két kérdésre, és megállapítja, hogy a bolgár szabályozás nem egyeztethető össze az irányelvvvel.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság ennél fogva arra keresi a választ, hogy folytathatja-e az ügy vizsgálatát VB távollétében oly módon, hogy bizonyos, az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően kellően hatékony intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy biztosítsa VB-nek az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatából eredő, tájékoztatáshoz való jogát. Az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata értelmében a „tagállamok” bizonyos szintű védelmet – a jelen esetben tájékoztatást – „biztosít[ana]k”. E garanciát ezért nemcsak a nemzeti jogalkotó biztosíthatja, hanem az a nemzeti bíróság is, amely analógia útján alkalmazza a saját jogát annak érdekében, hogy az uniós joggal összeegyeztethető eredményt érjen el.
- 27 A Bíróság már rámutatott arra, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2)–(4) bekezdése szerinti, valamely büntetőügynek a terhelt távollétében történő vizsgálatára vonatkozó feltételek és az irányelv 9. cikke szerinti, új tárgyaláshoz való jog közvetlen hatállyal rendelkezik (2022. május 19-i ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 28. pont). A kérdést előterjesztő bíróság tehát közvetlenül értékelheti, hogy a VB elleni büntetőeljárás az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti esetek valamelyikének körébe tartozik-e. A fent kifejtetteknek megfelelően a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az említett eljárás – legalábbis az előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtásának időpontjában – nem tartozik az említett esetek valamelyikének körébe.
- 28 A nemzeti eljárás egyik alapelve, hogy a terheltet tájékoztatni kell jogairól, és lehetőséget kell biztosítani számára e jogok gyakorlására. Mivel VB-t a 2016/343 irányelv 9. cikke alapján közvetlenül alkalmazandó, új tárgyaláshoz való jog illeti meg, ebből (a nemzeti jog alapján) a kérdést előterjesztő bíróság azon kötelezettsége következik, hogy meg kell tennie az annak biztosításához

szükséges intézkedéseket, hogy az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata alapján VB tájékoztatást kapjon e jogokról, mégpedig kellően hatékony módon ahhoz, hogy e tájékoztatást felhasználhassa (az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése).

- 29 Az ügyben fennáll a valószínűsége annak, hogy VB-vel szemben a bűnösségét megállapító és öt szabadságvesztés-büntetésre ítélő bírósági határozatot hoznak. Amennyiben nem merülnek fel új körülmények, úgy erre a távollétében és a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében említettektől eltérő feltételek mellett fog sor kerülni. Ebből az következik, hogy VB-nek lehetősége lesz e távollétében történő elítéléssel szemben az Európai Unió joga alapján őt közvetlenül megillető jogorvoslatot benyújtani (az irányelv 9. cikke).
- 30 Ezért felmerül a kérdés, hogy a kérdést előterjesztő bíróság biztosítja-e a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti azon követelmény teljesülését, hogy biztosítani kell az irányelv 9. cikke szerinti jogról való tájékoztatást, ha a határozatában 1. kifejezetten felhívja a figyelmet e körülményekre, többek között az új tárgyaláshoz vagy más jogorvoslatokhoz való jogra, és ezenkívül 2. arra kötelezi a távollétében elítélt VB-t később elfogó személyeket, hogy adják át VB-nek e bírósági határozat másolatát. Ezenkívül felmerül a kérdés, hogy az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás biztosításának e módja kellően hatékony-e az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően.
- 31 **A 2.4) kérdés indokolása:** Lehetséges, hogy a Bíróság megállapítja, hogy a nemzeti szabályozás teljes mértékben összhangban áll az uniós joggal, például mert az NPK 423. cikke szerinti nemzeti jogorvoslat megfelel a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2)–(4) bekezdése és 9. cikke szerinti jogorvoslatnak, vagy abban az esetben is megfelelő jogorvoslatot képez, ha nem felel meg annak.
- 32 Ebben a helyzetben szükségtelennek tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság bármiféle erőfeszítést tegyen annak biztosítása érdekében, hogy VB-t a távollétében vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából történő elfogását követően már ekkor tájékoztassák az új tárgyaláshoz való jogáról is az irányelv 8. cikkének a 9. cikkel összefüggésben értelmezett (4) bekezdése alapján.
- 33 A kérdést előterjesztő bíróság mindazonáltal szükségesnek tartja, hogy intézkedéseket tegyen annak biztosítása érdekében, hogy az elítélt személy megfelelő tájékoztatást kapjon az új tárgyaláshoz való jogáról. Ezért felteszi a kérdést, hogy nem tiltja-e ezt az uniós jog, és különösen hogy a kérdést előterjesztő bíróság megsértené-e a törvényt azzal, ha megtenné a kérdésben említett intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a távollétében elítélt személyt tájékoztassák a 2016/343 irányelv 9. cikke szerinti, új tárgyaláshoz való jogáról, és hogy az ilyen eljárás mód összeegyeztethetetlen lenne-e e tekintetben az irányelv által létrehozott, a személyes jelenléthez való jog védelmére irányuló

rendszerrel, valamint az uniós jog más rendelkezéseivel, és azt ezért mindenképpen mellőzni kell-e.

- 34 **A harmadik kérdés indokolása:** A fenti válaszokból kitűnik, hogy az uniós jog lehetővé teszi, vagy legalábbis nem tiltja, hogy az ügyet a terhelt távollétében, a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek fenn nem állása mellett vizsgáló nemzeti bíróság intézkedéseket tegyen annak biztosítása érdekében, hogy a távollétében elítélt személy tájékoztatást kapjon a távollétében történt elítéléssel szembeni jogorvoslatokról.
- 35 A harmadik kérdés annak megállapítására irányul, hogy a büntetőeljárás során mikor kell a kérdést előterjesztő bíróságnak 1. megállapítania, hogy a terhelt távollétében folytatott büntetőeljárás nem felel meg a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek, és ezért biztosítani kell az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatást, és ezenkívül 2. e garanciának érvényt kell szereznie, vagyis olyan mechanizmust kell megállapítania és alkalmaznia, amely révén sor kerül e tájékoztatásra a távollétében elítélt személy elfogásakor és/vagy a távollétében hozott ítélet közlésekor.
- 36 A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerint biztosítani kell, hogy az a személy, akit anélkül ítélték el távollétében, hogy fennálltak volna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, tájékoztatást kapjon a távollétében lefolytatott eljárással szembeni, őt az irányelv 9. cikke alapján megillető jogorvoslatokról. E garancia érvényesüléséhez három külön intézkedésre van szükség. A kérdést előterjesztő bíróságnak először is meg kell állapítania, hogy fennállnak-e vagy sem az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek. Másodszor (az említett feltételek fenn nem állása esetén), el kell ismerni, hogy a távollétében elítélt személyt megilleti egy vagy több, az irányelv 9. cikkében említett jogorvoslat. Harmadszor, intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy a távollétében elítélt személy később, különösen elfogásakor és/vagy a bírósági határozat közlésekor tudomást szerezzen ezen elismerésről (a második intézkedésről) (például a büntetés-végrehajtásért felelős hatóságok arra való kötelezése révén, hogy elfogását követően adják át az említett elismerést tartalmazó bírósági határozatot a távollétében elítélt személynek).
- 37 A 2016/343 irányelv 8–10. cikke nem határozza meg azt az első lehetséges időpontot, amikor érvényesülnie kell az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában előírt garanciának. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából mindazonáltal kitűnik, hogy e tekintetben azon bírósági tárgyalásról van szó, amelyen végleges határozat születik a bűnösségről, és kiszabják a büntetést.
- 38 Ez a helyzet annyiban, amennyiben a Bíróság megállapította, hogy annak megállapításához, hogy a büntetőeljárást a terhelt távollétében folytatták-e le, és ennél fogva a távollét jellegének meghatározásához (hogy a távollét esetében fennállnak-e az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek vagy sem), a lényeges ténybeli és jogi kérdések tárgyában történt végleges érdemi bírósági

határozathozatal időpontjában a terhelt távollétét jellemző ténybeli körülményeket kell értékelni (2020. december 17-i ítélet, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 48. pont; 2023. március 23-i ítélet, C-514/21 és C-515/21, EU:C:2023:235, 52. és 53. pont).

- 39 Ez a megállapítás nem tehető meg korábban, mivel a terhelt jövőbeli megjelenése arra a következtetésre vezetne, hogy tiszteletben tartották az irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti, személyes jelenléthez való jogát. A jelen esetben például egy meghatalmazott védő jövőbeli megjelenése és e védő arra vonatkozó nyilatkozata, hogy a terhelt tudomással bír a tárgyalásról, arra a következtetésre vezetne, hogy az irányelv 8. cikke (2) bekezdésének b) pontja alkalmazandó.
- 40 Az utolsó lehetséges időpontot illetően a 2016/343 irányelv (12) preambulumbekzdésének harmadik és negyedik mondatát kell figyelembe venni. E mondatok szerint az irányelvet az érdemi határozat jogerőre emelkedéséig kell alkalmazni, és azt nem kell alkalmazni a határozat jogerőre emelkedését követően rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekre. Ezenkívül az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában foglalt rendelkezés fontos részét képezi az irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti, személyes jelenléthez való jog védelmét szolgáló mechanizmusnak. A tagállamoknak ezért intézkedéseket kell tenniük annak érdekében, hogy az eljárás során mindvégig és a terhelt távollétében hozott ítélet jogerőre emelkedését megelőzően biztosítsák az említett rendelkezés alkalmazását. Ez azt jelenti, hogy a távollét jellegét – azt, hogy az megfelel-e vagy sem az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek – meghatározó határozatot a terhelt távollétében hozott ítélet jogerőre emelkedését megelőzően kell meghozni.
- 41 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy érdemi határozatával szemben annak meghozatalától számított tizenöt napon belül fellebbezés nyújtható be. Fellebbezés hiányában e határozat a tizenhatodik napon jogerőre emelkedik, és így véglegessé válik. E határozat tehát végleges érdemi határozattá válhat.
- 42 A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért érdeke fűződik ahhoz, hogy pontosan megtudja, hogy az eljárás mely időpontjában kell megtennie a következő intézkedéseket: 1. határoznia arról, hogy a terhelt távollétében folytatott olyan eljárásról van-e szó, amely nem felel meg a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek; 2. ha ilyen eljárásról van szó, felsorolnia a VB rendelkezésére álló jogorvoslatokat; 3. megtennie az annak biztosításához szükséges intézkedéseket, hogy VB tájékoztatást kapjon erről az elfogásakor és/vagy a határozat vele való közlésekor.
- 43 Fennáll az uniós jog megsértésének veszélye, ha ezt a határozatot csak később, többek között csak azt követően hozzák meg, hogy a távollétében elítélt személy nyomára akadtak, és őt adott esetben elfogták. Két okból is ez a helyzet. Egyrészt abban az esetben, ha a kérdést előterjesztő bíróság csak ekkor hozná meg az említett határozatot és tenné meg a távollétében elítélt személlyel való közlés biztosításához szükséges intézkedéseket, intézkedései nem tartoznának az irányelv

hatálya alá, amely nem alkalmazható az érdemi bírósági határozat jogerőre emelkedését követően (a (12) preambulumbekkezdés negyedik mondata). Másrészt bizonyos időt vesz igénybe egy ilyen határozat meghozatala és annak biztosítása, hogy e határozatot közöljék a távollétében elítélt személlyel, és így e közlésre (a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában előírtakkal ellentétben) nem a távollétében elítélt személy elfogásakor, hanem – akár jóval – később kerül majd sor. Az ilyen késedelmesen érvényre juttatott garancia nem felel meg az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése és a Charta 47. cikkének első bekezdése szerinti hatékonysági követelménynek.

- 44 **A negyedik kérdés indokolása:** Felmerül a kérdés, hogy milyen eljárási szabályok alapján kell a kérdést előterjesztő bíróságnak megállapítania, hogy VB távolléte olyan jellegű-e, hogy az nem tartozik a 2016/343 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének hatálya alá, és hogy milyen módon kell biztosítani az irányelv 8. cikkének (4) bekezdése alapján szükséges tájékoztatást.
- 45 Ezt a kérdést nem szabályozza az irányelv, figyelembe kell azonban venni a hatékony jogorvoslat biztosításának az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése és a Charta 47. cikkének első bekezdése szerinti követelményét, valamint az egyenértékűség elvét.
- 46 A kérdést előterjesztő bíróság a vádat emelő és azt képviselő ügyész, valamint az ügyvédi kamara által kijelölt és a bíróság által hivatalból kirendelt, a távol lévő VB érdekeit képviselő védő jelenlétében jár el a VB elleni büntetőeljárásban. A nemzeti jog szerint minden olyan bírósági határozatot, amely hatással lehet a távol lévő VB jogi szférájára, az ügyész és VB védőjének meghallgatását követően kell meghozni. A cél az, hogy e személyek kifejezzék álláspontjukat, és ennek során megköveteljék az eljárási és anyagi jogok tiszteletben tartását. Az ügyész – függetlenül attól, hogy ez a távol lévő VB javára vagy hátrányára történik-e – a törvényességet védi, miközben VB védője csak VB jogait és érdekeit védi, rámutatva mindazon körülményre, amely mellette szól. Az ügyész és a védő egyaránt fellebbezést nyújthat be a bírósági határozatokkal szemben.
- 47 Ez annak megállapításához vezethet, hogy az uniós jogban elismert jog – mégpedig a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata alapján bizonyos információkhoz való hozzáféréshez való jog – biztosítására vonatkozó bírósági határozatot a hatékony védelemnek a távol lévő VB számára történő biztosítására tekintettel, valamint az egyenértékűség elvének megfelelően ugyanolyan feltételek mellett kell meghozni, mint azokat a bírósági határozatokat, amelyek VB-nek csak a nemzeti jogban elismert, az eljárásban való részvételhez való jogaira vonatkoznak. Ez azt jelenti, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak a felek meghallgatását követően kell meghoznia határozatát.
- 48 **Az 5.1) kérdés indokolása:** A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének ugyanezen bekezdés első mondatával összefüggésben értelmezett második mondata szerint abban az esetben, ha a terheltet anélkül ítélik el távollétében, hogy fennállnának a 8. cikk (2) bekezdése szerinti feltételek, e személy

rendelkezik „a határozat megtámadásának lehetőség[vel]” és „a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog[gal]”.

- 49 A rendelkezés értelmezhető úgy, hogy az két külön és egymástól függetlenül fennálló jogra vonatkozik. Az első a rendes jogorvoslathoz való jog (a bűnösséget megállapító ítélet jogerőre emelkedését megelőzően), a második pedig az új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog (a jogerőre emelkedést követően). Ezt a megállapítást támasztja alá a [2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának bolgár nyelvi változatában] használt „обжалва решението” kifejezés bolgár jelentése („a határozattal szembeni fellebbezés”) [a fordító megjegyzése: az említett rendelkezés magyar nyelvi változata e tekintetben csupán „a határozat megtámadásának” kifejezést tartalmazza], amelyet csak abban az esetben használnak, ha az érdemi bírósági határozatot rendes jogorvoslattal támadják meg a határozat meghozatalától számított tizenöt napon belül, a jogerőre emelkedést megelőzően. E kifejezést nem használják a jogerős ítéletek megtámadásával kapcsolatban.
- 50 A rendelkezés úgy is értelmezhető, hogy az egy két joghatást kiváltó jogra, mégpedig a jogerős bírósági határozat megtámadásához való jogra vonatkozik, minek körében e megtámadás a 2016/343 irányelv 9. cikkében előírt jogorvoslatok igénybeviteléhez vezet. Ezt alátámasztó érvekkel szolgál a 2016/343 irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében és (4) bekezdésének második mondatában foglalt rendelkezések összehasonlítása. A folyamatban lévő eljárás során – a fellebbezési eljárást is ideértve – az irányelv 8. cikkének (1) bekezdését kell alkalmazni, amely biztosítja a terhelt jelenléthez való jogát. Csak a terhelt távollétében lefolytatott eljárás jogerős ítélettel történő lezárását követően ítélt meg, hogy teljesültek-e az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, és ha nem, akkor biztosítható az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás. Ezenkívül az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének első mondata alapján nemcsak meghozható a határozat a terhelt távollétében, hanem azt végre is lehet hajtani, ami azt jelenti, hogy a határozat jogerőre emelkedik, mivel csak a jogerős bírósági határozatok hajthatók végre, ez pedig azt jelenti, hogy a távollétében elítélt személy elfogásakor és az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatásakor a rendes jogorvoslat vagy ki van merítve, vagy kizárt.
- 51 **Az 5.2) kérdés indokolása:** A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerint a tagállamok kötelesek úgy kialakítani igazságszolgáltatási rendszerüket, hogy az a személy, akit anélkül ítélték el távollétében, hogy fennálltak volna a 8. cikk (2) bekezdése szerinti feltételek, a büntetés végrehajtása céljából történő elfogását követően tájékoztatást kapjon egy új (teljes vagy részleges) tárgyalás lefolytatásával kapcsolatos bizonyos jogokról. Nem kétséges, hogy e személy csak azokról a jogokról kaphat tájékoztatást, amelyekkel rendelkezik, és amelyeket az irányelv elismer javára. Ezért felmerül a kérdés, hogy milyen jogokkal rendelkezik e személy az elfogásakor, amelyekről tájékoztatást kell kapnia.

- 52 Lehetséges azt feltételezni, hogy a távollétében elítélt személy az említett időpontban új tárgyaláshoz való elismert joggal rendelkezik a 2016/343 irányelv 9. cikke alapján. E személyt következésképpen arról kell tájékoztatni, hogy ezt az új tárgyalást csak akkor biztosítják számára, ha erre irányuló kérelmet nyújt be.
- 53 Azt is lehetséges feltételezni, hogy a távollétében elítélt személyt megilleti az ilyen új tárgyalás kérelmezéséhez való jog, és hogy a kérelme alapján később értékeli, hogy indokolt-e az ilyen új tárgyalás, és erről határozat születik. Ha e határozat helyt ad a kérelmének, akkor a távollétében elítélt személy számára biztosítják ezt az új tárgyalást. E személyt következésképpen arról kell tájékoztatni, hogy megilleti az ahhoz való jog, hogy a 2016/343 irányelv 9. cikke alapján új tárgyalást kérjen.
- 54 Az első feltételezést alátámasztó érvek: a terhelt távollétében anélkül folytatott büntetőeljárások, hogy fennállnának a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, sértik a terheltnek az (1) bekezdés szerinti, személyes jelenléthez való jogát. Lehetséges azonban, hogy ideiglenes intézkedésként ilyen eljárás lefolytatására kerül sor, és az a bűnösség megállapításához vezet – a terhelt távollétében hozott ítélet végrehajtását is ideértve – (az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének első mondata), és hogy a távollétében elítélt személyt a büntetés végrehajtása céljából elfogják (az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata). Ez csak azért lehetséges, mert hatékony jogorvoslat – mégpedig a (teljes vagy részleges) új tárgyaláshoz való jog – van előírva a terhelt távollétében történt elítélésel szemben. Ebből az alábbi következtetések vonhatók le a Charta 47. cikkének első bekezdését illetően: – mivel a terhelt távollétében történő elítélés időpontjában megállapítható, hogy nem állnak fenn az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, már az irányelv 9. cikke szerinti, új tárgyaláshoz való jog elismerésének valamennyi feltétele fennáll; – az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás célja már jellegénél fogva is a megsértett személyes jelenléthez való jog helyreállítása; a biztosított jogorvoslat hatékonyságának az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése és a Charta 47. cikkének első bekezdése szerinti követelménye szükségessé teszi, hogy a távollétében elítélt személyt tájékoztassák az új tárgyaláshoz való jogáról, amelyet kérelemre gyakorolhat.
- 55 A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata és 9. cikke is jogorvoslatot ír elő a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szemben. E rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének és a Charta 47. cikke első bekezdésének megfelelően e jogorvoslatnak hatékonnak kell lennie. E rendelkezések azonban nem írnak elő olyan további eljárást, amelyet azt követően kellene lefolytatni, hogy azt a személyt, akit anélkül ítéltek el távollétében, hogy fennálltak volna a 8. cikk (2) bekezdése szerinti feltételek, tájékoztatták az e határozat megtámadásához és új tárgyalás kérelmezéséhez való jogáról, és amelynek során meg kellene vizsgálni a benyújtott kérelem megalapozottságát. A nemzeti jogra sem történik utalás. Ezért nincs szükség ilyen további eljárásra. Ha szükség lenne rá, akkor a hatékony jogorvoslat biztosításának követelménye arra készítette volna a jogalkotót, hogy

azt megemlítsse az irányelv 8. vagy 9. cikkében. Ilyen, az új tárgyaláshoz való jog elismerésére irányuló új, további eljárásra azért nincs szükség, mert az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás éppen a már elismert, új tárgyaláshoz való jogra vonatkozik.

- 56 Hasonlóképpen, a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata megköveteli, hogy a távollétében elítélt személyt két körülményről tájékoztassák: egyrészt a határozat megtámadásához való jogáról (vagyis az annak kinyilvánításához való jogáról, hogy nem ért egyet azzal), másrészt pedig az e megtámadáshoz kapcsolódó, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslatához való jogáról (az említett egyet nem értésnek megfelelő jogorvoslat érdekében). E második tájékoztatás csak a már elismert, új tárgyaláshoz való joggal magyarázható, amennyiben az az első tájékoztatást szolgálja, biztosítva annak hatékonyságát.
- 57 Ha az a személy, akit anélkül ítélték el távollétében, hogy fennálltak volna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, csak új tárgyalás kérelmezéséhez való joggal rendelkezne, és a kérelem megalapozottsága egy további értékelés tárgyát képezné, akkor elegendő lenne, ha e személyt kizárólag a határozat megtámadásához való jogáról tájékoztatnák. A hatékony jogorvoslat biztosításának a Charta 47. cikkének első bekezdése szerinti követelménye e megtámadás tartalmát pontosan az azon bíróság előtti megtámadáshoz kötötte volna, amelynek döntenie kell a megtámadás megalapozottságáról. Következésképpen nem volt szükséges előírni, hogy az említett személyt megilleti az új tárgyalás kérelmezéséhez való jog (és hogy kérelmének megalapozottságát kiegészítő jelleggel meg kell vizsgálni).
- 58 A második feltételezést alátámasztó érvek: e feltételezés összhangban áll a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szembeni védelem nemzeti modelljével. Ebben az esetben a bíróság a terhelt távollétében tárgyalja az ügyet anélkül, hogy korábban meghatározta volna a távollét jellegét, azt, hogy az megfelel-e vagy sem a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek. A távollétében elítélt személyt megilleti az eljárás újbóli megnyitásának kérelmezéséhez való jog, minek körében a kérelem megalapozottságát különös eljárásban értékelik.
- 59 **A hatodik kérdés indokolása:** A 2016/343 irányelv 9. cikkének első mondata jogorvoslatokat biztosít a távollétében lefolytatott eljárással szemben azon személy számára, akit anélkül ítélték el távollétében, hogy fennálltak volna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek. Két jogorvoslat létezik: az „új tárgyaláshoz” való jog, illetve a „más olyan jogorvoslat [való jog], amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását, ideértve új bizonyíték megvizsgálását, és amely az eredeti határozat hatályon kívül helyezéséhez vezethet”.
- 60 Szembeötlő, hogy csak a második lehetőség, a „más jogorvoslat” tekintetében vannak megfogalmazva egy meghatározott tartalommal és egy meghatározott

eredménnyel kapcsolatos követelmények [a fordító megjegyzése: nem ez a helyzet az irányelv 9. cikke első mondatának német nyelvi változata esetében, mivel e változatban a következők a „die bzw. der” megfogalmazás révén mind az új tárgyaláshoz való jogra, mind a más jogorvoslathoz való jogra vonatkoznak], mégpedig az ügy érdemi része új elbírálásának lehetősége, valamint új ténybeli és jogi körülmények megállapítása. Ez a követelmény nem vonatkozik az „új tárgyalás” első lehetőségére, mivel e lehetőségek a bírósági eljárás szerves részét képezik.

- 61 A 2016/343 irányelv 9. cikkének második mondata mindkét lehetőség tekintetében rögzíti azt a követelményt, hogy a terhelt számára hatékony részvételi jogot kell biztosítani.
- 62 Végző soron tehát az a bíróság, amely előtt megtartják az új tárgyalást a terhelt jelenlétében, a 2016/343 irányelv 9. cikkének első mondatában szereplő mindkét lehetőség esetében érdemi bírósági határozatot hozhat, mégpedig vagy új bírósági határozatot (első lehetőség), vagy a terhelt távollétében hozott korábbi bírósági határozat jogszerűségére vonatkozó határozatot, amely akár hatályon kívül is helyezheti a korábbi határozatot (második lehetőség).
- 63 A 2016/343 irányelv 9. cikke csak az új tárgyaláshoz való jogra vonatkozik, és ezért abból lehet kiindulni, hogy a második lehetőség az új tárgyalás egyik formája.
- 64 Felmerül tehát a kérdés, hogy úgy kell-e értelmezni a 2016/343 irányelv 9. cikkének első mondatában szereplő második lehetőséget, hogy az magában foglalja a büntetőeljárás újbóli megnyitásának jogi lehetőségét, amelynek esetében a már elvégzett eljárási cselekmények egy része – ideértve a terhelt távollétében meghozott esetleges érdemi bírósági határozatot is – megőrzi jogi kötőerejét, a távollétében elítélt személy azonban lehetőséget kap a jövőbeli eljárási cselekményekben való részvételre és arra, hogy e cselekmények keretében teljes mértékben gyakorolja az irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti, személyes jelenléthez való jogát, valamint a nemzeti jog és az uniós jog alapján őt megillető minden más jogot; végeredményben fennáll a lehetősége a terhelt távollétében hozott érdemi bírósági határozat (ha fenntartották annak kötőerejét) felülvizsgálatának és adott esetben hatályon kívül helyezésének, megváltoztatásának vagy helybenhagyásának.
- 65 **A hetedik kérdés indokolása:** A nemzeti jog szerint a távollétében elítélt személynek személyesen kell megjelennie azon bíróság előtt, amely a jelenlétében megtartandó új tárgyalás iránti kérelmét vizsgálja. E személyes megjelenés az említett személy kérelme érdemi megvizsgálásának egyik feltétele. Ha e személy nem jelenik meg, az eljárást megszüntetik, és a kért védelmet nem biztosítják.
- 66 A nemzeti jog tehát további új feltételt ír elő a 2016/343 irányelv 9. cikke szerinti jog gyakorlásához, amely e rendelkezésben nem szerepel. Felmerül a kérdés, hogy

összeegyeztethető-e ez az irányelv által létrehozott védelmi rendszerrel, mivel ez jelentősen megnehezíti az említett rendszer működését.

- 67 A kérdést előterjesztő bíróság ennél fogva arra keresi a választ, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás biztosítása során kell-e intézkedéseket tennie annak érdekében, hogy VB arról is tájékoztatást kapjon, hogy amennyiben nem jelenik meg azon bíróság előtt, amelyhez kérelmet nyújtott be a jelenlétében megtartandó új tárgyalás iránt, úgy kérelmét nem vizsgálják meg érdemben, távollétében történt elítélése pedig véglegessé válik. Az ilyen tájékoztatás biztosítására vonatkozó kötelezettség azonban csak akkor áll fenn, ha e feltétel összeegyeztethető az uniós joggal.
- 68 A Bíróság állást foglalt hasonló kérdésekkel kapcsolatban: 2020. március 12-i ítélet, C-659/18, EU:C:2020:201; 2023. június 22-i ítélet, C-823/21, EU:C:2023:504. A Bíróság megállapította, hogy a tagállamok nem állapíthatnak meg az uniós jogban elő nem írt olyan további feltételeket, amelyek megghiúsítják az ügyvédi segítséghez, illetve a nemzetközi védelem megadására irányuló eljáráshoz való hatékony, könnyű és gyors hozzáférés céljának elérését. Ez a megközelítés logikusan alkalmazandó, ha valamely más jogról, jelesül a 2016/343 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti, személyes jelenléthez való jogról van szó.
- 69 **A nyolcadik kérdés indokolása:** Felmerül a kérdés, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése és 9. cikke szerinti, a terhelt távollétében lefolytatott eljárásokkal szembeni jogorvoslatok ugyanúgy fennállnak-e az elítélés és a felmentés esetében. E kérdés annyiban releváns, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság VB-t felmentő határozatot hozhat.
- 70 A 2016/343 irányelv (37) preambulumbekkezdése és 8. cikkének (2) bekezdése a terhelt távollétében megtartható olyan tárgyalás lehetőségére hivatkozik, amelynek eredményeként „határozat szület[ik] a [...] bűnösség[ről] vagy [az] ártatlanság[ról]”. E rendelkezések azonban az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételekre vonatkoznak, amelyek mellett a távollétében elítélt személyt nem illeti meg az új tárgyaláshoz való jog.
- 71 A 2016/343 irányelv (39) preambulumbekkezdésének első mondata és 8. cikkének (4) bekezdése, amely azokra a távollétükben elítélt személyekre vonatkozik, akiknek elismert jogorvoslat áll rendelkezésükre a távollétükben lefolytatott eljárással szemben, már csak „határozat[ot]” említ. Feltételezhető, hogy ez a (37) preambulumbekkezdésben és a 8. cikk (2) bekezdésében említett határozatot, tehát „[a] bűnösség[et] vagy [az] ártatlanság[ot] megállapító határozatot” jelenti, az is feltételezhető azonban, hogy ez csak a bűnösséget megállapító határozatot jelenti.
- 72 A 2016/343 irányelv (39) preambulumbekkezdésének második mondata és 8. cikkének (4) bekezdése az elítélt személy elfogására hivatkozik, ami arra utal, hogy e tekintetben kizárólag a bűnösséget megállapító ítéletekről van szó.

Hasonlóképpen, a 8. cikk (3) bekezdése (amely a (2) bekezdés szerinti feltételekre hivatkozik) az ítélet végrehajtását említi, márpedig csak a bűnösséget megállapító bírósági határozatok hajthatók végre.

73 Ezért kétségek állnak fenn azzal kapcsolatban, hogy abban az esetben, ha VB-t a távollétében felmentik, és nem találják bűnösnek, megilleti-e VB-t a 2016/343 irányelv szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog, illetve hogy ebben az esetben biztosítania kell-e a kérdést előterjesztő bíróságnak, hogy VB tájékoztatást kapjon az irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának megfelelően.

74 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja

75 A nemzeti jog – az NPK 423. cikke – jogorvoslatot biztosít a terhelt elítélésével szemben a jelenléthez való jog megsértése esetén. Az alapügynek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésének időpontjában megállapított tényállása alapján VB-t megilleti különösen az új tárgyaláshoz való jog, mégpedig mind a nemzeti jog, mind az uniós jog alapján.

76 A nemzeti jog azonban nem biztosít kellően hatékony jogorvoslatot a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szemben. Nem írja elő ugyanis, hogy a távollétében elítélt személyt tájékoztatni kell a rendelkezésre álló jogorvoslatról. Ilyen tájékoztatásra nem kerül sor különösen e személynek a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés letöltése céljából történő elfogásakor.

77 Következésképpen, bár a nemzeti jog biztosítja a 2016/343 irányelv 9. cikke szerinti védelmet, de nem olyan módon, amely lehetővé tenné a távollétében elítélt személy számára, hogy e jogot az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően megfelelő és hatékony módon gyakorolja. Nem biztosított különösen az az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában meghatározott védelmi szint, amely szerint azt a személyt, akit anélkül ítélték el távollétében, hogy fennálltak volna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, már az elfogásakor tájékoztatni kell az új tárgyaláshoz való jogáról.

78 Az NPK 423. cikkében foglalt nemzeti szabályozás csak akkor minősül kellően hatékony jogorvoslatnak, ha az ítéletet a terhelt távollétében meghozó bíróság úgy vélte, hogy fennálltak a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti indokok, és ezért nem biztosította, hogy az irányelv 8. cikkének (4) bekezdése alapján sor kerüljön a megfelelő tájékoztatásra. Ebben az esetben az ítéletet a terhelt távollétében meghozó bíróság ezen álláspontját a távollétében elítélt személy az elfogását követően éppen az NPK 423. cikke szerinti eljárásban támadhatja meg. Ez az eljárás az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárás lenne, amely arra irányul, hogy a távollétében elítélt személy számára mind az ítéletet a távollétében meghozó bíróságnak a távollét jellegével (megfelel-e vagy sem az irányelv 8. cikke (2) bekezdésének) kapcsolatos téves értékelésével szemben, mind magával a távollétében történt elítéléssel szemben védelmet nyújtson.

- 79 Mivel azonban a terhelt távollétében folytatott büntetőeljárásban egyáltalán nem kerül sor annak vizsgálatára, hogy fennállnak-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében említett körülmények, úgy tűnik, hogy az NPK 423. cikke szerinti mechanizmus mint a terhelt távollétében lefolytatott eljárással szembeni egyetlen jogorvoslat alkalmazása elégtelen, nem megfelelő és nem hatékony, mivel nem biztosított a tájékoztatásnak az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata alapján biztosítandó szintje.
- 80 Nem kerül ugyanis sor ilyen, a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata alapján nyújtandó tájékoztatásra. Ez jelentős mértékben korlátozza az új tárgyaláshoz való jog hatékonyságát, jóllehet e jogot biztosítja a nemzeti jog. Ez a helyzet annyiban, amennyiben fennáll a lehetősége annak, hogy az a személy, akit anélkül ítélték el távollétében, hogy fennálltak volna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek, a bűnösségét megállapító határozatról, valamint az új tárgyaláshoz való jogáról való tájékoztatás hiányában sohasem fog tudomást szerezni arról, hogy megilleti az új tárgyaláshoz való jog. Ez a terhelt távollétében történt elítélésekkel szembeni jogvédelem szintjének jelentős csökkenését eredményezi.

MUNKADOKUMENTUM